

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3438/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Ítéltábla Pf.V.20.089/2019/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és a perköltségre vonatkozó rendelkezéseinek megsemmisítésére, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdésének „A munkadíj megállapítása során a munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel.” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemélyek jogi képviselőjük (Dr. Galambos Károly Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Galambos Károly) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Indítványukban kérték egyrészt a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IMr.) 3. § (6) bekezdésének „A munkadíj megállapítása során a munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel.” szövegrésze, a Pécsi Ítéltábla Pf.V.20.089/2019/3. számú, valamint a Kaposvári Törvényszék 19.P.21.484/2018/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását valamint – a bírósági ítéletek vonatkozásában kizárólag a perköltségre vonatkozó rendelkezések – megsemmisítését.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozók egy társadalmi szervezet tagjai, amely szervezet 2011. október 20-án Siófokon bírósági ítélettel elrendelt küldöttgyűlést tartott, amelyen tisztújításról határoztak. Az indítványozók már a meghívó kézhezvételét követően, 2011. október 5-én keresetet terjesztettek elő a Somogy Megyei Bíróságon, mivel álláspontjuk szerint a meghívó mint határozat jogszabálysértő. A küldöttgyűlés megtartását követően keresetüket módosították és kiterjesztették a küldöttgyűlésen hozott valamennyi határozat megsemmisítésére. Keresetükben I. rendű alperesként a küldöttgyűlést összehívó személyt, II. rendű alperesként a társadalmi szervezetet jelölték meg. A Kaposvári Törvényszék az I. rendű alperes vonatkozásában a pert megszüntette, majd ennek jogerőre emelkedését követően, a részbeni permegszüntető határozatra figyelemmel 2014. január 28-án a pert megszüntette, és mivel a II. rendű alperes székhelye Budapesten található, illetékessége hiányára tekintettel elrendelte a keresetlevél áttételét a Fővárosi Törvényszékhez.
- [4] A Fővárosi Törvényszék 2014. május 13-án kelt 28.P.21.169/2014/4. számú ítéletével a keresetet elutasította; ezt a határozatot a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.526/2014/8/II. számú végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék 122.P.24.949/2015/16. számú végzésével illetékessége hiányát állapította meg és az eljáró bíróság kijelölése végett az iratokat felterjesztette a Kúriához. A Kúria a Pkk.V.25.023/2016/2. számú végzésével az illetékességi összeütközést a Kaposvári Törvényszék kijelölésével szüntette meg. A Kaposvári Törvényszék előtt folytatódó ügyben meghozott 19.P.21.822/2016/6. számú végzést az indítványozók fellebbezése folytán eljáró Pécsi Ítéltábla Pkf.IV.25.024/2017/2. számú végzésével hatályon kívül helyezte.
- [5] A Kaposvári Törvényszék a megismételt eljárásban a 19.P.21.484/2018/14. számú ítéletével az indítványozók keresetének helyt adott, a társadalmi szervezet kifogásolt küldöttgyűlésén meghozott valamennyi határozatát megsemmisítette és 122 250 Ft, az indítványozók számára egyetemlegesen megfizetendő perköltséget állapított meg. Ennek részeként az ügyvédi munkadíjat az IMr. 3. § (3) és (6) bekezdését alkalmazva, mérsékelte

(50 000 Ft + ÁFA) összegben állapította meg. A bíróság ítélete szerint e körben „[a] bíróság figyelembe vette a megjelenések számát továbbá azt a körülményt, hogy a felperesek beadványai nagyrészt alaptalan kifogással voltak kapcsolatosak”.

- [6] 2.2. Az ítélettel szemben az indítványozók nyújtottak be fellebbezést, az ítéletnek kizárólag a perköltség viselésére vonatkozó részében, és kérték annak 494 000 Ft-ra történő felemelését valamint azt, hogy az ne egyetemlegesen, hanem személyenként 247 000 Ft-ban kerüljön megállapításra. Ezen túl az alperestől másodfokú perköltséget is igényeltek személyenként 25 975 Ft összegben. A fellebbezésre az alperes nem tett észrevételt.
- [7] A – fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel – az elsőfokú ítélet jogi indokainak pontosításával az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében helybenhagyta.
- [8] 2.3. Az eljárás során az indítványozók a Kúria Pkk.V.25.023/2016/2. számú végzésével szemben alkotmányjogi panaszt nyújtottak be, melyet az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva, IV/290-7/2017. számú végzésével visszautasított, tekintettel arra, hogy „a Kúria kijelölő végzése nem minősül sem az ügy érdemében hozott döntésnek, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek, ebből következőleg – az Abtv. 27. § értelmében – alkotmányjogi panasz előterjesztésének nincs helye”.
- [9] Az indítványozók szintén alkotmányjogi panaszt nyújtottak be a Fővárosi Törvényszék 122.P.24.949/2015/16. számú (az illetékességének a hiányát megállapító) végzése, az ellene benyújtott fellebbezést hivatalból elutasító, a Fővárosi Törvényszék 122.P.24.949/2015/35. számú végzése, valamint az elutasítást helybenhagyó, a Fővárosi Ítélőtábla 1.Pkf.25.420/2018/2. számú végzése ellen. Az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva, IV/1284-4/2018. számú végzésével ezt az indítványt is visszautasította, mivel ezek a döntések sem minősülnek sem az ügy érdemében hozott döntésnek, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek.
- [10] 3. Az indítványozók ezt követően nyújtották be alkotmányjogi panaszukat, melyet az Alkotmánybíróság főtákarának hiánypótlásra felhívását követően kiegészítettek.
- [11] 3.1. Az indítványozók kifejezetten azt kérték, hogy a Kaposvári Törvényszék 19.P.21.484/2018/14. számú, valamint a Pécsi Ítélőtábla Pf.V.20.089/2019/3. számú ítéletének „kizárólag a perköltségre vonatkozó rendelkezéseit” semmisítse meg az Alkotmánybíróság.
- [12] Az indítványozók álláspontja szerint a jogerős bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség egy részét azért állapítható meg, mert egyrészt az alperesek által sem vitatott, jogszerű perköltség iránti igényüknek „az I. fokú bíróság hivatalból való vizsgálat alaptörvény ellenes mellőzésével nem adott helyt, míg a II. fokú bíróság a fellebbezésben foglalt részletesen megindokolt fellebbezési kérelemnek – kellő indokolás hiányában – nem adott helyt; ez nézetük szerint az Alaptörvény V. cikkét, XIII. cikkét, valamint XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését sérti. A bíróságok nem indokolták meg megfelelően a csökkentés „mibenlétét és ténybeli alapjait”, és nem tulajdonítottak jelentőséget a per elhúzódásának. Másrészt az eljárás az időszerűség sérelmén keresztül sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mivel közel 8 évig elhúzódott. Álláspontjuk szerint az eljárás meghosszabbodásában jelentős szerepe volt a korábbi alkotmányjogi panaszokban megfogalmazott alaptörvény-ellenességeknek. Harmadrészt az indítványozók nézete szerint a korábban visszautasított alkotmányjogi panaszokban foglalt sérelmeket a jelen eljárásban kell az alaptörvény-ellenesség tekintetében megvizsgálni és elbírálni; a kifogásolt döntések az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmét idézték elő.
- [13] Az indítványozók álláspontja szerint az ügyben alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként merül fel, hogy miként értelmezhető a bíróság hivatalbóli eljárása a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 78. § (2) bekezdése tekintetében. Nézetük szerint „ez a hivatalbóli eljárás azt jelenti, hogy a bíróságnak az iratok alapján meg kell vizsgálnia, hogy milyen perköltség tekintetében releváns tények [Pp. 75. §] merültek fel a perben (tárgyalás ideje, irat-előkészítés ideje, postaköltség összege, fénymásolás összege, útiköltség összege, lerótt illeték mértéke, bíróság által megállapított perköltség stb.), és a tények alapján kell – az indokolásban feltüntetett összegzés és számítás alapján – figyelemmel a Pp. rendelkezésére – a költséget meghatározni”. Az indítványozók álláspontja szerint „ezt a feladatot az első bíróság tisztességes módon – az ítélete meghozatalakor – nem végezte el”, ez pedig sérti az Alaptörvény IV. cikkében foglalt szabadsághoz és biztonsághoz való alapvető jogot. „Ebből következően a II. fokú bíróságnak a felperesek eljárás szabálytalansága miatti kifogását az első fokú bíróságnak helytadással kellett volna elbírálnia. A II. fokú bíróság megalapozatlanul döntött ebben a kérdésben a fellebbezési eljárás során, mivel az első fokú bíróság hívta fel hiány-

pótlásra a felpereseket. Az első fokú bíróságnak lett volna szükséges az eljárás szabálytalansága miatti kifogást elbírálnia, ennek elmulasztása sérti a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogot. Az eljárás szabálytalansága miatti kifogás elbírálásának hatásköre ugyanis nem devolutív hatályú.”

- [14] Az indítványozók alapvető jelentőségű alkotmányossági kérdésnek tekintették továbbá, hogy ha a bíróság alkalmazza az IMr. 3. § (6) bekezdésében foglalt rendelkezést, milyen eljárási szabályok betartásával hozza meg a döntését. E körben részletesen kifejtették, hogy mit tekintenek tisztességes és igazságos eljárásnak. „Indítványozók álláspontja szerint alaptörvény-konformnak csak az a megállapítás minősíthető, amely tételesen bemutatója, hogy az ügyvédi munkadíj a jogszabály szerint milyen mértékű lenne, és ehhez képest a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységhez képest, ez a díj miért nem áll arányban az IM rendelet szerinti díjazással és milyen okból, és miért került sor az ügyvédi munkadíj csökkentésére. Az I-II. fokú ítélet ilyen tényállást és indokolást nem tartalmaz, így a hivatalból való perköltség megállapítása nem felel meg az alaptörvény rendelkezéseinek [Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdés, V. cikk, XIII. cikk, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]. A II. fokú bíróság megsértette a felek XV. cikk (1) bekezdésben biztosított törvény előtti egyenlőségét, rendelkezési jogát az által, hogy bár az alperes a fellebbezésben foglaltak szerint a perköltség felemelését nem kifogásolta, annak a II. fokú bíróság mégsem tett eleget, azaz »az alperes mellé állt«.” Ez az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését is sérti.
- [15] Az indítványozók álláspontja szerint az I. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert „az Alaptörvényben foglalt – az indítványozók által hivatkozott alapvető jogokat – az eljáró bíróságok a perköltség hivatalból való megállapítása során nem védték meg felperes indítványozók tekintetében”. Az emberi méltósághoz való joguk azért sérült, mert a bíróságok nem tettek eleget az indokolási kötelezettségüknek. Az Alaptörvény IV. cikk (2)–(3) bekezdésében foglalt alapjoguk sérelmét az indítványozók a következőkben látták: „megvalósul a szabadsághoz és személyi biztonsághoz való alapjog sérelme [amely a B) cikk (1) bekezdésében foglalt demokratikus jogállam működésének egyik alapvető tényezője] ha bírósági eljárásban a tényállást a bíróságok alaptalanul, önkényesen, a fél kérelme hiányában állapítják meg, majd annak alátámasztására önkényesen kiválasztott jogi normával támasztják alá a saját döntésüket.” Az indítványozók a tulajdonuk ellen intézett támadásnak tekintették azt, hogy – álláspontjuk szerint – az I. fokú bíróság hivatalból nem végezte el a feladatát a perköltség megállapítása érdekében, és az ennek elhárítását célzó fellebbezésüknek a II. fokú bíróság nem adott helyt. Az Alaptörvény XIII. cikkéhez kapcsolódóan pedig az alábbiakat fejtették ki: „Sérült a felperes indítványozóknak a tulajdonhoz való joga, mert a perben előlegezett költségeikhez (készkiadások) – azok figyelembe vétele hiányában – nem jutottak hozzá, az ügyvédi költségeket pedig a bíróság nem ítélte meg a ráfordított munkaórák tekintetében. A fellebbezésben nem kérelmezett, sőt kifejezetten megváltoztatni kért – első fokú ítéletben szereplő egyetemleges jogosultság – a felperes indítványozók tulajdonhoz való jogát szintén sérti.”
- [16] 3.2. Az indítványozók kifogásolták, hogy az IMr. 3. § (6) bekezdésének első mondatában foglalt jogszabályi rendelkezést a bíróság hivatalból alkalmazta; az alperes nem kérte a bíróságtól az ügyvédi munkadíj csökkentett összegben történő megállapítását. Nézetük szerint emiatt „alapvető alkotmányossági kérdés, hogy az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése alapján – a XIII. cikkel szemben – hivatalból a bíróság mennyiben hatalmazható fel miniszteri rendeletben a jogszabálytól való eltérésre, különösen az ellenérdekű fél indítványa, nyilatkozata, észrevétele megkövetelése hiányában”. Az indítványozók álláspontja alapján ez a kontradiktórus eljárás követelményét sérti, így ütközik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe arra is tekintettel, hogy nem vették figyelembe a 8 éves pertartamot. E körben hivatkoztak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének a sérelmére is.
- [17] Az indítványozók arra is hivatkoztak, hogy az IMr. vitatott rendelkezése sérti a felek törvény előtti egyenlőségét is, mert „az érintett fél nem tud védekezni – mivel nem ismert előtte, hogy a bíróság milyen tények alapján egyáltalán alkalmazni fogja majd az ítélete meghozatalánál ezt a rendelkezést – ez a tény ugyanis még a döntés meghozatalát megelőzően a hivatalból eljárás során nem jutott jelen eljárásban a felek tudomására. Ez abban az esetben volna a tisztességes eljárás körébe sorolható, ha az eljárási jogszabályok előírnák, hogy a bíróság ezt az elképzelését a felekkel ossza meg, és a felek nyilatkozatot tudjanak tenni erre a még nem ismert bíróság által hivatalból alkalmazandó elképzelésre.” E körben az indítványozók álláspontja szerint a Pp.-nek a köztudomású tényekre vonatkozó szabályozásához hasonló szabályozás lenne a megfelelő.
- [18] Az indítványozók az IMr. vitatott rendelkezése kapcsán az Alaptörvény I. cikkének, IV. cikk (1) bekezdésének, V. cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének valamint, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmét állították. Álláspontjuk szerint a szabályozás „nem felel meg a szabadsághoz és személyes biztonsághoz való jog azon követelményének, hogy a peres eljárásban a perköltség megállapítása követhető,

átlátható és előre látható legyen. Az ügyvédi tevékenységnek a jogszabályban [3. § (6) bekezdés első mondat] foglalt értékelése ugyanis a megbízó fél alapvető jogait is sérti (pl. tulajdonjog stb.), hiszen az ügyvéd által a díj-rendeletre utalással a féllel történt megállapodás – a bíróság döntése következtében – azt eredményezi, hogy a fél nem jut hozzá a perköltséghez, amit az ügyvédnek megfizet, mert a bíróság az ügyvédi díjat csökkenti (azaz ezáltal a pervesztes felet gazdagítja). A felperes indítványozók úgy vélik, hogy mindez az V. cikkben foglalt tulajdon elleni támadásnak tekintendő bírósági határozat, amelyet a II. fokú bíróságnak a jogorvoslati eljárás során az I. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése alapján helyre kellett volna tennie. Erre azonban nem került sor, mert a II. fokú bíróság a perköltséget – kellő és részletes ténybeli és jogi indokolás hiányában – helybenhagyta. Mindezek alapján a miniszteri rendelet sérti az indítványozók szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonjogot.”

- [19] 3.3. Az indítványozók indítvány-kiegészítésükben nagyrészt a korábbi alkotmányjogi panaszaikban foglaltakra hivatkoztak. A jogerős döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott időszerűség sérelme, az eljárás elhúzódása miatt állították. „Ez a bíróságok által végrehajtott »aktatologatásában« és a Kúria előtti indokolatlan kijelölésben ragadható tetten.” Nézetük szerint a kijelölés nem volt indokolt, a Kúria nem jelölhette volna ki a Kaposvári Törvényszéket, és ezzel elvonták őket a törvényes bírójuktól, így sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított joguk. „Az eljárásban nem érvényesülhetett a felperesek jogorvoslati joghoz való joga sem [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Ez abban nyilvánult meg, hogy nem született két jogerős határozat, mielőtt a Kúria a kijelölés kérdésében határozhatott volna. A Fővárosi Törvényszéknek az illetékessége hiányát megállapító végzése ellen ugyanis a Fővárosi Törvényszék a fellebbezést kizárta.” Az indítványozók megismételték és kérték, hogy a korábban visszautasított alkotmányjogi panaszaikban foglalt érveket az Alkotmánybíróság a jelen eljárásban vegye figyelembe. E körben hivatkoztak az Alaptörvény I. cikkének, II. cikkének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, a B) cikkének, az R) cikkének, a 25. cikkének, a 26. cikkének, a 28. cikkének illetve a Nemzeti hitvallásban foglaltaknak a sérelmére. Az indítványozók hosszan elemezték, hogy a Pp. szabályai alapján miért nem jelölhette volna ki a Kúria az eljáró bíróságot; ez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjoguk sérelméhez kötötték; megismételték továbbá a korábbi alkotmányjogi panaszaikban foglaltakat.
- [20] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettek tekinthetők és az ítélettel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége.
- [21] 4.1. Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítvánnyal kapcsolatban az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; azt, hogy mikor tekinthető határozottnak a kérelem, az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Ennek *f)* pontja szerint az indítványnak kifejezett kérelmet tartalmaznia a bírói döntés megsemmisítésére. Az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntést semmisíti meg; a testületnek nincs tehát lehetősége arra, hogy – ahogyan azt az indítványozók kérték – csak az ítélet egy részét semmisítse meg. Erre tekintettel már önmagában az is kétséges teszi a határozottság feltételének való megfelelést, hogy az indítvány kifejezetten azt kéri: az Alkotmánybíróság „kizárólag az ítéleteknek a perköltségre vonatkozó rendelkezéseit” semmisítse meg. Míg az elsőfokú döntés esetén egyértelműen elhatárolható az érdemi és a perköltségre vonatkozó döntés, addig a másodfokú döntés külön nem rendelkezik perköltségről, hanem a fellebbezést bírálja el, és hagyja helyben a megelőző ítéletet, a fellebbezéssel érintett részében. Tartalmilag viszont az egész másodfokú ítélet csak a perköltség megfelelő megállapításáról szól (hiszen a fellebbezés csak erre irányult). Így a teljes másodfokú ítélet esetleges alkotmánybírósági megsemmisítése eleve kizárólag a perköltségre vonatkozó rendelkezésekre hathatott volna csak ki, ezért értelemzavaró, hogy – ha nem az egészre, akkor – a másodfokú ítélet mely részére irányul a megsemmisítési kérelem.
- [22] A korábbi alkotmányjogi panaszok kapcsán az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy az abban támadott döntések továbbra sem tekinthetők az ügy érdemében hozott vagy az eljárást lezáró döntésnek, így ezek érdemi elbírálására továbbra sincs lehetőség. Ha azonban ezen döntések megalkotása során olyan eljárási szabálysértés történt volna, amely eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét, vagy amely a későbbi eljárásokban nem került

orvoslásra és az egész bírósági eljárásra és a döntésre kihatott, az Alkotmánybíróság ezt a jogerős döntés ellen benyújtott alkotmányjogi panasz elbírálása során értékelhetné és figyelembe vehetné. Ilyen, az egész eljárás alkotmányosságára kiható eljárási szabálysértés lenne, ha az indítványozókat ténylegesen elvonták volna a törvényes bíróiktól. Ugyanakkor az indítványozók kérelme egyértelmű abban a tekintetben, hogy nem az egész – a keresetüknek helyt adó – döntés és a megelőző bírósági eljárások megismétlését kérik, hanem csak magasabb perköltséghez kívánnak hozzájutni. Az indítványozók által megsemmisíteni kért, az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezése valamint a fellebbezés elutasítása, és az indítványozók által állított alapjogsérelem (a törvényes bírótól való elvonás) között nincs ok-okozati összefüggés (vagyis nem azért került csökkentett összegben megállapításra az ügyvédi munkadíj, mert az indítványozókat elvonták volna a törvényes bírójuktól). Az indítványozók pedig az állított alapjogsérelemnek az egész eljárásra történő kihatása Alkotmánybíróság általi figyelembevételét (ti. a jogerős és az azt megelőző elsőfokú döntés megsemmisítését) kifejezetten nem kérték.

- [23] 4.2. Ha az Alkotmánybíróság az *in dubio pro reo* elv alapján el is tekintene az ismertetett, a kérelem határozottságát vitathatóvá tévő indítványi megfogalmazásoktól és úgy értékelné, hogy az alkotmányjogi panasznak lehet olyan értelmezése, mely akár a vitatott ítéletek teljes körben történő megsemmisítését is magában foglalja, az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására az alábbiak miatt akkor sem lenne lehetőség.
- [24] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* és *e)* pontja szerint a kérelem – többek között – akkor határozott, ha egyértelmű indokolást tartalmaz arra nézve, hogy mi az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényege, valamint, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványnak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, II. cikk (1) bekezdésének, IV. cikkének, V. cikkének, XIII. cikkének, XV. cikkének és XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmét állító részei nem felelnek meg ezen feltételnek, mivel nem tartalmaznak alkotmányjogilag értékelhető indokolást; a B) cikk, az R) cikk, a 25. cikk, 26. cikk, a 28. cikk és a Nemzeti hitvallás sérelmének vonatkozásában pedig egyáltalán nem tartalmaz indokolást az alkotmányjogi panasz.
- [25] 4.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét az indítványozók három okból állították: egyrészt sérült az időszerűség követelménye, másrészt a döntések nem tartalmaznak megfelelő indokolást, harmadrészt pedig a megelőző eljárásokban olyan eljárási szabálysértések történtek, amelyek az egész eljárás alkotmányosságára kihatottak: az indítványozókat elvonták törvényes bíróiktól és nem biztosították számukra a jogorvoslati jogot.
- [26] Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. E feltételnek az indítvány az alábbiak miatt nem felel meg.
- [27] Már a 3237/2012. (IX. 28.) AB végzésében kifejtette az Alkotmánybíróság: „Az ésszerű határidőn belüli eljárás-hoz való jog sérelme a bírói döntés érdemét nem befolyásolja. Az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett jog-sérelem az alkotmánybírói eljárásban nem orvosolható. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében szabályozott alapjog érvényesülésének biztosítéka e tekintetben a [...] Pp.] 114/A–114/B. §-aiban szabályozott kifogás.” (Ld. Indokolás [8]) E döntését már a 3309/2012. (XI. 12.) AB végzésében megerősítette az Alkotmánybíróság: „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jog sérelmére az indítványozók azért hivatkoztak, mert álláspontjuk szerint a Kúria eljárásában lényeges szabálysértések történtek, így a per indokolatlanul hosszú ideig tartott, és a bíróság tévesen értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat. Az ésszerű határidőn belüli eljárás-hoz való jog esetleges sérelme azonban nem befolyásolja a bírói döntés érdemét. E jog sérelmének kiküszöbölésére elsődlegesen a polgári eljárásjogban ismert, az eljárás elhúzódása miatt igénybe vehető kifogás jogintézménye szolgálhat sikerrel {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]}.” (Ld. Indokolás [5])
- [28] A 3174/2013. (IX. 17.) AB végzésében a testület ismételtén rámutatott: „Az Alkotmánybíróság az ügy ésszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemeli, hogy az Alkotmánybíróknak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná). A panaszos által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe. Az Alkotmánybíróság ezen

- utóbbi indítványozói hivatkozással összefüggésben felhívja a figyelmet arra, hogy a [...] Pp. 2. § (1) és (3) bekezdése alapján a panaszos külön kártérítési igénnyel léphet fel a bírósággal szemben, hogy a perének tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse.” (Ld. Indokolás [20]–[21])
- [29] Az Alkotmánybíróság ezt követően is számos döntésében hangsúlyozta, hogy polgári perben a per (illetve maga az ügy) elhúzódásának kérdését olyan törvényességi szakkérdésnek tekinti, amely nem tartozik a testület vizsgálódási körébe. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem lát indokot arra, hogy korábbi gyakorlatától eltérjen.
- [30] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában foglalta először össze és határozta meg a tisztességes bírósági eljárás részét képező, az indokolt bírói döntéshez fűződő jog alkotmányos tartalmát. „Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” (Indokolás [33]–[34]) Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {ld. pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint a jelen ügyben mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság megfelelően indokolta, hogy mi alapján határozata meg a megítélt perköltség összegét.
- [31] Az Alkotmánybíróság már a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének egyik részjogosítványaként értékelte a törvényes bíróhoz való jogot és annak tartalmát, és e körben – többek között – az alábbiakat állapította meg (amelyet számos későbbi döntésében is megismételt és irányadónak tartott): „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése [...] értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el. [...] A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [...]. A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró.” (Indokolás [32])
- [32] Ha – mint a jelen ügyben is – az eljárás során kétely merül fel azt illetően, hogy melyik bíróság illetékes eljárni, éppen a törvényes bíróhoz való jog egyik fogalmi eleme („eljárási szabályok szerint [...] illetékességgel rendelkező bíróság”) válik vitatottá. Ezt az esetet – éppen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére tekintettel – általánosságban a jogalkotás szintjén kell rendezni; az erre vonatkozó szabályt a Pp.-nek az eljáró bíróság kijelöléséről szóló rendelkezései (45–46. §) tartalmazták. A konkrét eljáró bíróság kijelölését pedig a Kúria végezte el; így a törvényes bíróhoz való jog szempontjából az illetékes bíróságnak a kijelölt bíróság, a Kaposvári Törvényszék tekinthető. Mindezekből következően önmagában az eljáró bíróság kijelölése fogalmilag nem sértheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében, foglalt törvényes bíróhoz való jogot. Annak eldöntése, hogy ténylegesen fennállnak-e a kijelölés indokai, az illetékességi problémát észlelő bíróság feladata; ezen döntése ellen a Pp. 46. § (3) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek, tehát másik bíróság ezt nem bírálhatja felül. Ezen döntés felülbírálatára, lévén a döntés szakjogi, a konkrét tényálláshoz kapcsolódó kérdés, az Alkotmánybíróságnak sincs hatásköre. E körben az Alkotmánybíróság utal arra a következetes gyakorlatára, mely szerint „A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény [...] fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik,

az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}

- [33] A fentiekből következően a jelen ügyben fel sem merülhet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, a törvényes bíróhoz való jog sérelmének a lehetősége.
- [34] Az indítványozók hivatkoztak a jogorvoslati joguk sérelmére is, azonban a jogorvoslatot maga a Pp. zárja ki.
- [35] 4.4. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított kérelem kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá.
- [36] Az indítványozó által sérelmesnek tartott jogszabályi rendelkezés lehetőséget biztosít a bíróságnak arra, hogy az ügyvédi munkadíj összegét indokolt esetben – ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel – mérsékelje.
- [37] Az indítványozó által megfogalmazott érvek nem hozhatók összefüggésbe a hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekkel, sem az I. cikk (1) és (3) bekezdésével, sem a tulajdonhoz való joggal, sem a törvény előtti egyenlőséggel, sem a jogtalan támadás elhárításához való joggal, ahogy a szabadsághoz és személyes biztonsághoz való joggal sem. Ugyanígy nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéséhez kapcsolódó indítvány, amely azt mutatja be, hogy az indítványozó nézete szerint milyen szabályozást kellene tartalmaznia az IMr.-nek. Az indítványozó által támadott IMr. az ügyvédi díjazás mérséklésének lehetőségéről rendelkezik, nem tartozik tárgykörébe olyan eljárási kérdések szabályozás, mint a felek nyilatkozattételi joga olyan esetben, amikor a fél nem az IMr. 2. § (1) bekezdésének a) pontja alapján (vagyis nem az ügyvédi megbízási szerződésben kikötött munkadíj összegében) kéri az ügyvédi munkadíj megállapítását.
- [38] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése keretében eljárva érdemi alkotmányossági vizsgálatra a fentiek okán nem látott indokot; a rendeleti szabályozás alaptörvényességének kételye nem merült fel.
- [39] Mindezekből következően az indítvány alapján nem merült fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.
- [40] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének b), e) és f) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2005/2019.

